

Monitieteistä kahtiajakoisuutta ja konflikteja

Marja Vuorinen, Noora Kotilainen & Aki-Mauri Huhtinen (toim.): Binaries in Battle. Representations of Division and Conflict. Cambridge Scholars Publishing 2014. 277 s. ISBN 978-1-4438-6126-7.

Nykyisessä kiristyneessä maailmantilanteessa monet asiantuntijat ovat kritisoineet medioiden tapaa tarkastella esimerkiksi Syyrian konfliktin synnyttämää pakolaiskriisiä mustavalkoisesti. Kahtiajakoinen ajattelu on monille meistä kuitenkin helpoin tapa jäsentää monimutkaista maailmaa, ja sitä sovelletaan monissa yhteyksissä niin rauhan kuin sodankin aikana.

Kahtiajakoinen ajattelu ilmiönä on lähtökohtana myös historiantutkija Marja Vuorisen, Noora Kotilaisen sekä maanpuolustuskorkeakoulun professori eversti Aki-Mauri Huhtisen toimittamassa artikkelikokoelmassa, jossa takakansiteksin perusteella luvataan tarkastella ”binääristä ajattelua monesta eri näkökulmasta” sekä monella eri aikakaudella. Huolimatta toimituskunnan kasvaneesta koosta, *Binaries in Battle: Representations of Division and Conflict* on eräänlainen jatko-osa vuonna 2012 ilmestyneelle, Marja Vuorisen toimittamalle *Enemy Images in War Propaganda* -artikkelikokoelmalle. Edellisen teoksen tunteva ei voi välttyä vertailemasta kirjoja keskenään. Vaikka *Binaries in Battle* on täysin itsenäinen teos, tarkastelen sitä tässä myös vertailun kautta.

Binaries in Battle on monitieteinen artikkelikokoelma sanan varsinaisessa merkityksessä. Teoksessa on mukana kirjoittajia kielitieteilijöistä markkinoinnin ammattilaisiin ja sotatieteilijöistä kauppatieteilijöihin. Lukijan tukena on teoksen toimittajien Marja Vuorisen ja Noora Kotilaisen kirjoittama johdanto, joka tarjoaa napakan teoreettisen viitekehysten teoksessa keskeisen kahtiajakoisuuden ymmärtämiseen. Ymmärrettävästi artikkelien teemojen ja näkökulmien kirjo on varsin laaja. Sisällön jäntevöittämiseksi artikkelit on jaoteltu kolmen varsin yleisluontoisen teeman alaisuuteen.

Teoksen ensimmäisenä teemana on sota, jonka ensimmäinen artikkeli on markkinoinnin professori Anu Valtosen artikkeli ”mustasta turismista”¹. Valtosen tarkastelee artikkelissaan matkaa yhteen niistä Lapin kylistä, jotka jatkosodan aikana joutuivat neu-

vostopartaanien iskujen kohteeksi. Artikkelin pääasiallisena tarkastelukohteena ovat matkaoppaan kertomukset jatkosodan aikaisista tapahtumista kylässä sekä niiden kuulijassa herättämät tunteet. Kirjoittajan lähestymistapa ei ole kovinkaan tyyppillinen eikä tunnettu ainakaan sodan muistamisesta kiinnostuneen uuden sotahistorian parissa, mutta se tuo kiistatta oman arvokkaan lisänsä viime sotiemme tutkimukseen. Osion muut kaksi artikkelia ovat historioitsija Ilona Pajarin sekä italian kielen lehtori Marja Härmänmaan kirjoittamia. Pajari käsittelee artikkelissaan Suomen sota-aikaisen kuolema- ja hautauskulttuurin ja viholliskuvien välistä yhteyttä ja Härmänmaa Irakin sodan representaatioita Italian lehdistössä.

Teoksen seuraavana teemana on sotiluus (*soldiership*). Osion avausartikkelissa sotatieteiden tohtori Saara Jantunen ja Ulkopoliittisessa Instituutissa vieraillevana tutkijana toimiva Noora Kotilainen käsittelevät kiinnostavasti sitä, miten nykyajan sodat ovat muuttaneet kuvaamme läntisistä sotilaista enemmän humanitäärisen avustajan ja kouluttajan suuntaan. Osion toisessa artikkelissa post doc -tutkija Virpi Lehtinen tarkastelee sitä, miten länsimaisen sotilaan keho muokkautuu erilaisten sille asetettujen vaatimusten tuloksena.

Teoksen kolmannen osion teemana on laajasti määritelty liikkuvuus, konflikti ja terrorismi. Teeman kolme artikkelia heijastavat kukin yhtä otsikon kolmesta teemasta. Liikkuvuutta käsittelee valtiotieteiden tohtori Anita Kynsilehto pakolaisuutta säänteleviä turvallisuuskäytäntöjä käsittelevässä artikkelissaan, konflikteja tohtorikoulutettava Pia Mikander suomalaisten historian oppikirjojen toiseuskonstruktioita tarkastelevassa artikkelissaan. Osion viimeinen, historioitsija Marja Vuorisen artikkeli puolestaan käsittelee kiinnostavasti Anders Breivikin yli tuhat sivuisen Manifestin sisältämää sanomaa. Tekijä onnistuu Manifestin läpikäynnin kautta valottamaan Breivikin maailmankuvaa tavalla, jonka tunteminen voisi olla hyväksi monelle Utoyan iskuista kirjoittavalle toimittajalle. Sen sijaan, että Breivikiä käsiteltäisiin vain mielisairaana yksilönä, Vuorinen asettaa Breivikin ajatukset laajempaan kontekstiinsa ja tarkastelee niitä mieleltään häiriintyneen ihmisen reaktiona aikamme yhteiskuntaan.

Teoksen neljäs ja viimeinen osio käsittelee strategioita, suunnittelua ja organisaatioita. Osion ensimmäisessä artikkelissa suunnittelun ja johtamisen tohtori

1. Mustalla (synkällä) turismilla (*dark tourism*) tarkoitetaan erään määritelmän mukaan matkustamista kohteisiin, joihin liittyy kärsimystä, kuolemaa tai muuta makaaberia.

Virpi Sorsa analysoi johtajien välisiä sosiaalisia jännitteitä strategiansuunnittelutapaamisissa. Osion toisessa artikkelissa valtiotieteen tohtori Juha Mälkki puolestaan pohtii "sidoshenkilöiden" (*linchpin persons*) merkitystä sotilaallisten organisaatioiden tehokkuudelle. Teoksen päättää johtamisen sotilasprofessori Aki-Mauri Huhtisen artikkeli, jossa tarkastellaan rinnakkain konventionaalisen ja kybersodan väkivallan kuvia.

Kuten edeltävästä sisällön kuvauksesta käy ilmi, kyseessä on todella monialainen teos. Monialaisuus on kuitenkin myös teoksen akilleen kantapää. *Enemy Images in War Propaganda* -artikkelikokoelmaan verrattuna tässä teoksessa on enemmän temaattista hajanaisuutta, eivätkä teemajaottelut muodosta täysin loogisia kokonaisuuksia. Teos olisikin saattanut saada lisää jännevyyttä yhteenvedosta, jossa artikkelien tapaukset olisi viety yleisemmälle tasolle, mutta myös pohdittu, mikä merkitys kahtiajakoisella ajattelulla lopulta on. Kokonaisuutena teos on kuitenkin onnistunut ja tarjoaa lukijoilleen mielenkiintoisen lukuelämyksen.

OLLI KLEEMOLA, VTM
TURUN YLIOPISTO